Төрөөбүт түөлбэбит чэчирии сайыннын!

2007 сыл

САНГА ОЛОХ

Чуранчы улууһун хаһыата

Атырдьах ыйын 23 күнэ чэппиэр

№ 108-109 (9683-9684)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

УЛУУС ДЬАҺАЛТАТЫН МУННЬАҐА

Атырдьах ыйын 21 күнүгэр улуус дьаһальтатын мунньаҕа буолан ааста. Бастатан туран, улууспутугар республикаҕа бастакынан от үлэтин былаана туолбутун улуустары тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальника П.И.Макаров ыйытыыларын оногуо. "Чуранчы улууһа (оройуона)" МТ баһылыга И.Н.Аммосов оттоохүн былаанын аһары толорбут Болугур, Бахсы, Алаҕар, Одьулуун, Сиэмэчээн, Тюлэй, Хадыар, Хайахсыт, Кытаанах, Арылыах нэһилиэктэрин баһылыктарыгар уонна эмлеуустроителлэригэр махтал суруктары туттарталаа. Барыларыгар, күргүөмнэхтик үлэлэбит дьоҥҥо, баһыйай хаһаайыстыбаларга махтал тылларын эттэ. Онуо тиэйиэ, чуолкай "Россельхозбанк", "Альфастрахование", "Туймаада-Лизинг" тэриллиилэргэ дьоҥу-сэргэни ойоон техниканы, харчыны хаачыллар кыах биэрэн, бу от үлэлиэгэр сыаналаммат өйөбүл онороллорун тоҕоостоото. Маҥтан салгыы үүт туттарыытын былаанын толороро кыһалҕар туһунан эттэ.

Мунньах сүрүн боппуруоһунан үөрэх дьыла саҕаланыытыгар бэлэмнэниэ буолла. Оскуолалар, уһуйааннар объектара үөрэх дьыла аһыллыытыгар тоҕо бэлэмнэхтэрин бороҕэрисилиэр улуус баһылыгын тутуу боппуруоспарыгар солбуйааччы А.М.Кириллин салайаачылаах хамыыһыйа тэриллэн бэрэбиэркэ бастакы түүмүрүн ыытыытарын түмүгүнэн объектар үксүлэрэ ирдэбилгэ эппиэттэһэллэр быһаарылларыт. "Роспотребнадзор" салайаачыта Т.Н.Кортылина бастакы бэрэбиэркэ түмүктэрин биһиэхэ. Ирдэбил оскуолаларга, уһуйааннарга ыам ыйын бүтэнитэр ыытыллыбытын үрдүнэн кэккэ объектар онно эппиэттэһэллэрин, сорох объектар балаҕан ыйын 1 күнүттэн аһыллан үлэлиир кыахтара суоҕун тоҕоостоон эттэ. Ыйыллыбыт нэһилиэктэр оскуолаларын директордара, уһуйааннарын сэбиэдиссэйдэрэ туох үлэ ыытылла турарын, тоҕо хойутаабыттарын, өрөмүөннэрэ хаһан түмүктэнэрин кылгастык кэпсээтилэр. Мунньахха Үөрэх министерствотын үөрэх тэриллиилэрэ бэлэмнэх буолларыгар эппиэттиир отдельын начальника Р.Г.Андросова сырытта, бөҕэтин саналаах үлэлиннэ. Ыйыл федеральнай үпкэн оскуолалары саҥардыыга, өрөмүөнүгэ, баһаартан сэрэхтээх буолуута эмиэ үп көрүллүбүтүн, онон үлэ-хамнас күргүөмнэхтик барыахтаарын бэлиэтэппит. Биир сүрүн боппуруоһунан баһаартан сэрэхтээх буолуу сигнализациялара сорох объектарга оноһуллуо иликтэрэ, сорохторго оноһуллубут эрээри үлэлэппэттэрэ буолла. Мунньах кыттаачылара сигнализация хайаан да туруоруллуохтаарын чопчу өйдоон үөрэх дьыла саҕаланыытыгар бэлэм буолуохтааттар диэтилэр.

Маны таһыынан, улууспааҕы управление начальниктара нэһилиэктэргэ уонна улуус кэбинигэр культура, доруобуйа харыстабылын объектарыгар өрөмүөн үлэлэрин хаамыытын билиҥиннэрдилэр. ОДьКХ итинэн хааччыйыы отделын начальника А.В.Сэмэнов кыстыкка бэлэмнэниэ кэккэ боппуруоспарын кылгастык сэһэргэтэ.

Түмүккэ "Чуранчы улууһа (оройуона)" МТ баһылыга И.Н.Аммосов атырдьах ыйын 25 күнүгэр СР Президиэнтэ В.А.Штыровка мунньах буолуохтаарын, атырдьах ыйын 27 күнүгэр үөрэх объектарыгар бүтэнник бөрэбиэркэ түмүктэнэрин туһунан эттэ. Онон нэһилиэк баһылыктара, оскуола директордара, уһуйаан сэбиэдиссэйдэрэ, уоссайыннар, барыларыгар хайыһыылар салайаачылара эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһан объектарын кыстыкка кэтиллэ бэлэм онороро барыларыгар ыҥырыллыбыттарын сэһэргэтэ. Онон ыраахтааччылы үлэтэ күүһүрүөхтээрин чопчулаата.

"СО" корр.

"Чуралчы улууһа (оройуона)" муниципальнай тэриллии

ДЬАҺАЛ

№ 325 атырдьах ыйын 21 күнэ, 2007 с.

Атырдьах ыйын 20 күнүнээҕи турутунан 31465 тонна от оттонон, былаан 102,5 бырыһыан туолан, оттоммотох ходуһалар хаалар балаһыанньалара үөскээбитинэн дьаһайабын:

1. Барыларыгар нэһилиэктэр баһылыктарыгар, землеустроителлэригэр маннык дьаһаллары ылалларыгар сүбэлиигэ:

— Бу дьыл атырдьах ыйын 23 күнүттэн оттомокко хаалбыт ходуһалары бас билии барыларыгар көрүнүттэн тутулуга суох, туох да хардаҥы, төлөбүрү ирдэбэккэ, барыларыгар оттуон бөҕалаахтарга көҥүл биэриллэригэр.

2. Дьаһал туолуутун тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальникэ П.И.Макаровка суктэрэбин.

И. Н. АММОСОВ,
Чуралчы улууһа (оройуона) МТ баһылыга.

Айылҕа харыстабыла

Быйыл наһаа үчүгэй сайын буолла. Айылҕабыт туран биэрэн от бөҕө оттоно, сир аһа бөҕө баллаҕыннибит, айылҕабыт олус маанылаатакүндүлэта. Онон кыһыны этэҥҥэ туоруурга бэлэммит. Аны көмүс күүмүмүт сибэкитэ биллиннэ, ону кытта тэҥнэ кускатэ биллиннэ, ону кытта тэҥнэ кускатэ, куобахха көҥүл быһыытыран бултуурбут эр дьон кэпсээннэ сылдьар биир таптыыр дьарыктыт буоллаҕа.

Куобах быйыл кураан дьыл буолан сүн биллиэх курдук. Бу сурутунан мин "Куобаҕы харыстыаҕын!" диэн этээри ыытабын. Биллиэн түүнүн хараҥаран эрэр. Аастыт сылларга паараллаһыы наһаалыыр этэ. Кистэл буолбатах — чэгчэки бөҕүн баар буолла да паараллаан ким баҕарар бултуур. Бобуу баарын үрдүнэн аахсыбаппыт. Онон саҥа үөскээн эрэр куобаҕы паараллаан эҥэн кэбиһэн баран, аны күүнү тыаҕа куобах суох буолара чуолкай.

Оройуон үрдүнэн 1-2 инспектор тугу да ыытар кыаҕа суох. Онон хас биирдии нэһилиэк бэйэбит территориябытыгар бэрэҕэлэн олохтоон, өйдөтөр үлэни ыытан, айылҕа, кыыл харыстабылын баҕа оттуунэн инспектордарын тэрийиэххэ. Оччоҕуна аны күһүн көҥүл булт саҕаланнаҕына сиппит, улаппыт куобаҕы бултуур төһөлөөх үчүгэй буолуо этэй?

Паараллаан 1-1,5 ыйдаах сиппэ иллик куобах оҕолорун сордорун сордоон, паара уотутар тирэхэ туран ытыалыыбыт. Ама да куобах буолан орто дойдута тыынар тыыннаах кэлбитин ким!? Олус сүрдээх... Баара суоҕа 1, 2 ый күн сирин көрдөрөбүт.

Биллиэнги аныгы олохха аччыстаан, быстаран эрэр кэриҥ суох буолуохтаах. Ол былыр биһиги өбүгэлэрбит кыһалҕаттан эрдэттэн туһахтыыллара, сохоолуулара.

Аччыстаан да эрэр киһи: "Булгаан дьоммун аһатабыт", — диир буоллаҕына, биир ботуруона 12-16 солкуобай. Аны бензинин сыаната? Ол оннугар ботуруон, бензин сыанатыгар маҕаһыынтан бородуукта ылбыт судургу эбит.

Паараллаһыны кыдьык курдук эмиэ көрүөххэ сөп. Сорох дьон күрэхтэһэ-күрэхтэһэ бултуулаар. Күһүн хараҥаҕа алаастар, үрдүктэр паара уотунан сандаара олорор буоллаллар. Оройуон дьиҥэ ыраах сиргэ тиийбиттэрэ эрэ баар буолар. Төһөлөөх бензин, төһөлөөх үлэ-хамнас атахтаран эрэрэ буолла.

Онон барыларыгар ыҥырабын! Паараллаһыны тохтотуоҕун!

Маанылаах кыылбытын улаатыннаран баран сиэрин. Тыаларбытыттан куобахтарбыт ханна да куотуохтара суоҕа, ампаардаах аспыт кэриэтэ буоллаҕа дии.

И. ИГНАТЬЕВ
Кытаанах нэһилиэгэ

КҮН – ДЬЫА БИЛГЭТЭ ЧУРАЛЧЫ

Күн	среда 22 августа		четверг 23 августа				пятница 24 августа				суббота 25 августа				воскр. 26 августа		понед. 27 августа		вторник 28 августа	
Местное время	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	11:00	23:00	11:00	23:00	11:00	23:00
Облачность %																				
Осадки мм																				
Давление мм	736	736	735	734	732	732	733	736	738	740	741	743	736	743	744	742	744	743	743	740
Температура °С	+16	+10	+7	+11	+12	+11	+10	+9	+12	+10	+6	+11	+14	+8	+13	+10	+11	+8	+10	+7
Влажность %	56	75	90	88	96	97	98	92	69	69	82	62	72	92	67	87	66	-	-	-
Ветер м/с	З 1	З 1	Ю-В 1	Ю-В 2	В 3	С 2	С-З 3	З 4	З 4	З 3	З 3	З 3	С-З 3	З 1	Ю 1	В 1	С-З 4	З 2	Ю-З 1	С-З 2
Солнце восход	06:29	21:53	06:31	21:50			06:35	21:47			06:38	21:44			06:41	21:41	06:43	21:37	06:46	21:34
Луна	20:24	21:32	-	-			22:01	22:44			21:47	-			21:40	01:53	21:35	03:52	21:30	05:45

Данные получены с сайта www.rp5.ru

СУОЛ ТУПСУУТА – САЙДЫЫ ТӨРҮӨТЭ

Олохпутугар буолар уларыйыылар, саҥардыылар - сайдыы тэтимэ суолтан улахан тутулуктаах. Дьыл ханнык баҕарар кэмигэр илин-арҕаа, хоту-соҕуруу субуһар суолларбыт ордук сайыҥҥы кэмҥэ көрүүнү-истиини, өрөмүөн үлэтин эрэйэллэр. Бу туһунан уонна уопсайынан сүрүн үлэлэрин таһынан сүгэр эбээһинэстэрин билсээри "Чурапчы суоллара" ААО тэрилтэ салалтатын "төгүрүк остуол" тула олорон сэһэргэһэргэ ыҥырдыбыт. Төһө даҕаны үлэ үгэнигэр, күн былдьаһыгар сылдьар үлэһит дьон директор Федор Спартакович Чичигинаров, кылаабынай инженер Василий Петрович Захаров, жилфонда специалиһа Николай Николаевич Башарин биһиги кердеһүүбүтүн быһа гыммака кэлэн үлэлэрин сырдатан аастылар, туһааннаах боппуруостарбытыгар эппиэттэстилэр.

Уопсай үлэни-хамнаһы Федор Спартакович билиһиннэрдэ:

– Барыы билэ-көрө сылдьарбыт буолуо - былырыын күһүҥҥү үйүн кэмнээх ардахтар түмүктэригэр, быйыл саас улахан уу кэлиитигэр суолта улахан алдьаныылар, хайа охсуулар тахсыбыттара. Бу улахан хоромньуну аҕалбыта, сорох нэһилиэктэргэ сырыы суох буола сылдьыбыта. Онон быйыл уу кэлиитигэр алдьаммыт суоллары чөлүгэр түһэрэргэ үгүс үлэни көрүстүбүт. Маны сэргэ федеральнай суолга былааннаах үлэлэр ыытыллаллар.

Күннэтэ айаныыр суолларбыт түөрт бөлөхтө арахсаллар: федеральнай, республиканскай, муниципальнай уонна салиэннэх, нэһилиэктэр иһиннээҕи суоллар. Быйыл үөһэҥҥи салалтаҕа уларыйыы тахсан, үп-харчы тыырыллыытыгар бытаарыы тарыста. Ол барыахтаах үлэни эмиэ атахтыыр диэн этиэхтэ наада. Ону биһиги ол диэбэккэ, кэлиэхтээх харчыны кэтэһэн олорбокко кредит даҕаны ылан туһааннаах тиэйэр-таһар үлэни эрдэттэн ыытабыт. Быйыл суол оҥоһуутугар былырыыҥҥытааҕар үс төгүл хыра харчы көрүлүннэ уонна "куһаҕан үгүтэйдээх" диэбиккэ дылы, халаан уутутуттан эмсэҕэлээбиттэргэ диэн, алдьаммыт суоллары чөлүгэр түһэриигэ республиканскай, федеральнай бюджеттан харчы анаан, авансирование оҥоһуллан туһааннаах үлэ бара турар.

"Дьокуускай – Магадан" федеральнай суолу көрүүгэ-истиигэ сылга 24 мил. көрүллүбүт. Бу суолта сылы эргичи, дьыл кэмиттэн көрөн, ыытыллаллар. Уоскайа 163 км федеральнай суолу көрөбүт. Атын улуустарга гравийдара үрдүттэн буоллаҕына, биһиги атын улуустан 160-170 км ыраах сытар сиртэн тиэйэбит. Тиэйии-таһыы үлэтигэр чаанынай суоппардара наймылаһабыт уонна МТС, ХДСУ, "Дорстрой" тэрилтэлэрэ үлэлэһиллэр.

Маны таһынан федеральнай суолу көрөр Чаачыыйа базаланан 24 киһилээх учаастактаахпыт. "Чаачыыйа" кемпинг диэн айаннааччыттар тохтоон аанаар аһыыр кафелаахпыт.

Салгыы улуус иһиннээҕи уонна республиканскай суолталаах суоллارга ыытыллар үлэ хаамыытын Василий Петрович Захаров кэпсээтэ:

– Улуустаабыт уонна республиканскай суолталаах 340 км усталаах суол биһиги көрүүбүтүгэр киирэр. Быйылгы халаан уутутар наасыба суох суоллارбыт үксэ уута уһуннулар. Хата, кураан дьыл туран чөлүгэр түһэриигэ үлэлэр түмүктэнэн эрэллэр. Республиканскай суолталаах "Бөтүн", "Абалаах" уонна муниципальнай суолталаах Арыылаах, Сылан, Кытаанах, Соловьев, Алаҕар нэһилиэктэриигэр тахсар суоллارга өрөмүөн үлэтэ ыытылла турар. Ол курдук, МТС тэрилтэтэ бэс уонна от ыйдарыгар "Абалаах" суолугар (республиканскай суолталаах Бүтэйдээхтэ тиийэр суол) 10-са тыһ. куб буору кутан, үгүс үлэни толордо, Чакыырга диэри хаччаҕа суох айаннаах кыах үөскээтэ "Бөтүн" суолугар (республиканскай суолталаах суол) Хонду учаастагар тутулуубут муоста нэсыба бүттэ, бүрүөнүн үлэтэ хаалла. Бу саас халаан уутутар алдьаммыт суолу мындаҕайыылар ("Мындаҕайы" ТХПК, сал. Н.А.Федотов) бэйэлэрин күүстэриннэн чөлүгэр түһэрэн, 2019 кубтаах үлэни оҥорон айаннаах кыахха кэллэрбиттэрэ. Оттон биһиги тэрилтэ үлэһиттэрэ Мындаҕайыылыыр суол 17 км-гэр 50-са миэтэрэлээх хайа охсууну өрөмүөннэтилэр. Билигин Мырыла–Харбала суолугар үлэ бара турар – 11 тыһ. кубтаах үлэ оҥоһулунна, бөрөргөтүүтэ хаалла.

Бабаҕаа 16 км-та баар муостаҕа эмиэ чөлүгэр түһэрии үлалэрэ ыытылла тураллар. Арыылаахха тиийэр суол оҥоһуутугар "Дорстрой" тэрилтэтэ үлэлии сылдьар, ону сэргэ Сылаҥ нэһилиэгин олохтоох, С.Н.Макаров чаанынай тракторынан 5 тыһыынчаттан тахса кубтаах үлэни толордо. Үлэһиттэр Кытаанаҕы аастылар, Арыылаах систэриигэр тиийэн эрэллэр, быыбаан быһыытынан балаҕан ыйыгар бүтэриэхтээхтэр. Манна даҕатан, хоту, соҕуруу сытар нэһилиэк баһылыктара субуотуннуук тэрийэн суол оҥорутугар (настил уурутутар) улаханнык көмөлөспүттэрин бэлиэтиэхтээ наада.

Оттон Чурапчы сэлиэнньэтин иһигэр ыытыллар үлэни билиһиннэрдэххэ, Ординскийдээ уулуссатыгар 3900 куб, Ленин уулуссатыгар 2205 куб, Эрилик Эристиин уулуссатыгар 480 куб, ГАИ поһуттан сэлиэнньэҕэ киирэр суолга 922 куб кээмэйдээх үлалэр бардылар. Саас уу кэлиитигэр эмсэҕэлээбит арҕаа муостаны өрөмүөннэһиҥҥэ аакта оҥорон түһэрдибит.

Аныгы үйэ сайдыытын кытта биһиги эмиэ тэҥҥэ хардыылыы сатыыбыт. Ол курдук, суол оҥоһуутугар саҥа техникалары туһанарга үлэлэһэбит, билигин лизингэ киирэн американскай экскаваторы атыылаһаары сылдьабыт.

"СО": Кадрыынан хаччыыллыыллыыт хайдаҕый?

Ф.С.: Орто анал үөрэхтээх специалистарбыт үксүлэрэ сааныран эрэллэр, улахан техникаҕа үлэлиир ыччат суоҕун кэриэтэ. Ыччаттар техникаҕа сыста сатаабаттар, үөрэнэн баран үлэлэхтэр да түтэннэрэ баар. Онон маннык балаһыанньа көмөтөҕүнэ сотору кэминэн атын сиртэн үлэһиттэри наймылаһарга тиийэбит. Дьиҥэр биһиги үлэбит төһө даҕаны ыарахан буоллар хамнаһа тыа сирин киһиттигэр эппиэттэһэр диэн саныыбыт. Техникаҕа сыстаҕас, үлэлиэн баҕалаах ыччаттары бэйэбит үөрэтиэхпит. Оттон

үрдүк үөрэхтээх специалистарынан хаччыллыыбыт үчүгэй. Быйыл СГУ-ну икки оҕо бүтэрэн биһиэхэ үлэлии кэллилэр. СГУ-га бэйэлгэттэн "Автомобильные дороги и аэродромы" диэн саҥа факультет аһыллан үлэлээн эрэр.

"СО": Асфальтовай завод үлэтэ хайаста?

Ф.С.: "Республикаҕа көннөрү айаныыр суол да суох" диэн республиканскай бюджеттан асфальт суолу оҥоруута үп быйыл көрүллүбүтэ. Асфальт суол олус сыаналаах, 1 км – 15-20 мил. солк. буолар. Ол да буоллар санаабытын туһэрбэппит, бырайыак оҥорон, федеральнай бюджеттан үп көрдөрөргө туруорсубат буоллахпыт дии, завоппут баар, үлэлиир кыахтаах, харчы эрэ көрүллүөн наада.

Суол-иис тыын боппуруоһун тэҥэ уопсай олорор дьиэлэр туруктара элбэх дьон интэриэһин тардар. ОДьКХ иһинэн үлэлиир толору хаачыллыылаах дьиэлэри көрүү-истии отдела 2006 сылтан "Чурапчы суоллара" ААО тэрилтэҕэ көспүтэ. Бу туһунан **ОДьКХ отделын начальника Н.И.Башарин сырдатта:**

– Биһиги сүрүн үлэбит толору хаачыллыылаах дьиэлэр үчүгэй туруктаах буолуулларын көрүү-истии буолар. Сайыҥҥы кэмҥэ уопсайа 24 үлэһит кадрдаахпыт, аастыт кыһын 32 буолан үлалэбиппит. Салгыннаах дьаһалтатын кытта сэттимнээхтик үлэлиибит. Быһалыы сакаасчыпыт И.И.Оконешников буолар. Маны таһынан бу күннэргэ 600 тыһыынча суумалаах матырыйаал аҕаллыбыт. Бу үбүнэн 10 дьиэ подъезһын уотун оҥоруу үлэтэ, Ньидьили, Константинова таһырдьааны канализацияҕын реконструкциялааһын ыытыллара быланнаан.

Сылын аайы күөйэн кэлэр кыһалҕабытынан канализация буолар. Дьиэ иһигэр сылаас туалеттаах дьон манна араас боҕу-саҕы бырааҕалларын таһынан,

тэрээпкэлэри симпит буолаллар. Иннэ тыан кыһыннары ол мэһэйи көрдөөн үлэ бөҕөтө барар, дьиалээхтэр да канализациялаҕа араарыллан эрэйдэнэллэр. Олохтоох нэһилиэннэ санузелы, ваннаны, раковинаны ыраастык тутарга үөрэнэн наада. Быстах дьалаҕай сыһыантан бүтүн үлэлиир барыл кэһиллэрин өйдүөх тустаахпыт.

Сыбаалка боппуруоһугар киирдэххэ, быйыл 2 ый устата бу территорияҕа хараабыл туган көрдүбүт. Дьон культурата суоҕа, иҥдьу-балай сыһыана манна өтө кистэр. Кинилэр хараабылга көрдөрөн туран бөхтөрүн сыбаалка таһыгар тоҕоллор. Биричиинэтинэн - суол оҥоһуллубутун үрдүкэн массыыналарын харыстыыр аатыраннар, бөҕү маннык аара бырааҕа үөрэнэн хаалбыттар. Бу экологическай нуормаҕа ыраах эпиэттэбит, кэлэр кэскиллээх колүөнэ, оҕолорбут ненилэрин, дорообуйаларын сарбыйыы быһыытынан кистэр. Сыбаалка переработкатын өнөтүнэн туһанар тэрилтэлэр иэстэрин толуу иликтэр. Бүгүҥҥү күнүнэн "Маарыкчаан" ПО эрэ төлөөтө. Онтон чаанынай ыаллартан түөлбэ салайааччылара бөх хараабыыгар или баттааһыннаах харчы хомуйуутун саҕалаатылар.

Кырдьык даҕаны бэйэбит таһаарбыт бөхпүтүн сатаан харамнат буолан баран ааас ыарыылар элбэхтилэр, экология айгыраата, ардыы ыччат дорообуйата мөлтөөтө диэн айгыстабыт. Бэйэ бодоҥу тардыныы хас биирдии киһиттэн тутулуктааҕын өйдүөх тустаахпыт.

Суол баар буоллаҕына сайдыы баар. Тыын боппуруоска үлэлии-хамсыы сылдьар барыы суол, благоустройство үлэһиттэриэр иннинэн да улуус чэчириэ сайдарыгар кылаакыттан киллэрэ турарыгар, тахсыылаах үлэҕитигэр күүстээх халлааны баҕарабыт.

Галина ПОЛУСКИНА.
Айталина АДАМОВА.

Д. П. Коркин аатынан Чурапчы спортивнай интернат-оскуолата аҥыллыбыта 50 сылыгар

ИИТИЛЛИБИТ КЫҺАБЫТ

Биһиги 1971 сыллаахха 10-нус кылааһы бәһис выпуһунан, икки кылааһынан 51 буолан үөрэнэн бүтэрбиппит. Оскуолабыт директорынан үһүлүччулаах педагог, тыа хаһаайыстыбатын тэрийэччитэ В.Ф. Ермолаев үлэлэбитэ. Кини калин суруйуунан дьарыктанан хас да кинигэни таһаарбыта. Завуһунан үлэ үгэнигэр сылдьар, ол гынан баран очуоттон кыырыктыйбыт баттахтаах, историк идэлээх Р.Р. Абрамов үлэлэбитэ. Кини интернат-оскуолаҕа бинир саамай үһүнүк үлэлэбит учуутал буолуо. Кылаас салайаччыларынан эдэр эрчимнээх учуутал С.Н. Григорьев уонна саҥа үөрэҕи бүтэрбит, кылааһын оҕолоруттан аҕыйах сыл аҕа, А.А. Стручков этилэр. Иитээччилэринэн оҥоҥу иитиигэ уоҥутурбут, хас биирдии оҥоҥу курдат билэр, ис сүрэхтэриттэн кыһаллар Е.Я. Барашкова уонна В.Д. Ефимова үлэлэбиттэрэ.

Өйдөөн хаалбыт учууталлардыттан, биллэн турар, барыбыт олохпутугар суол ыйан биэрбит, олук охсубут дьоммут Д.П. Коркин уонна К.С. Постников буолаллар. Кинилэри таһынан физкультура учуутала Е.Е. Шарин, история учуутала хаһан да бүппэт сэҥээннээх М.П. Ефимов, нуучча тылын учуутала нуучча кылыһа Г.Н. Шабалина, повардарбыт "маама Маайа"–М.П. Винокурова, кыыһырдар-абардар, иитии-хомуоһу да тыаһаттар "маама Еля"–Е.Д. Неустроева, остуорас Дьоҕуорускэ–Е.И. Оконешников оскуолатаабыт оҥоҥ сааспыт умнуллубат дириҥ, истиҥ өйдөбүллэрэ.

Биирдэ үөрэммит 51 оҥоҥтон 18 оҥоҥ үрдүк үөрэҕи, 14 оҥоҥ орто анал, 19 оҥоҥ орто үөрэҕи бүтэрэн араас идэлээх дьон буолан олох киэҥ аартыгар бигэтик үктэммиттэрэ. Ол иһигэр баалдар юрист, учуутал, зоотехник, байыаннай, эмчит, туһаччы, охотовед, тренер, товаровед, музыкант уо. д. а. идэлэхтэр. Саамай үөрөрбит, астыныбыт биир даҕыны оҥоҥ олох долгунутар оҕустаран, сыыһа-халлыы үктэн, ол бу куһаҕан дьалыкка ылларбакка бары ыал, дьон буолан, оҥоҥон-уруулаан саха олук сиэринэн ньир баарчы олороллоруттан. Аҕыйах оҥоҥу, талбыт идэлэрин баһылаан дьонто-сэргэҕэ билэр, норуот хаһаайыстыбатыгар ситиһиилэммиттэри ахтыахтын баҕарабын.

И.М. Гурьев 1976 сыллаахха Алма-Ата куораккa үрдүкү пограничнай училищены бүтэрэн Таджикистанҥа, Киргизияҕа, Казахстанҥа, Дагестанҥа, Чечняҕа, Забайкальскай байыаннай округукка пограничнай округук хамандыырын солбуйааччынан, пограничнай этэрээт хамандыырынан, застава начальнигынан үлэлэн кэлбэ Элбэх бойобуой хапсыһыаларга кыттыбыт, 14 государственнай наҕараадалаах, ол иһигэр 3 бойобуой орден, Кыһыл Знамя ордена саппааска сылдьар полковник кэтит түөһүн киэргэтиллэр. Кини байыаннай троеборьеҕа, ыттыыта, самбоҕа спорт маастарыгар кандидат. Дьиҥнэр спортсмен оскуоланы бүтэрэриэр 1971 сыллаахха Манчаары Баһылай спартакиадатыгар атах оонньуутугар чемпион үрдүк аатын ылбыта.

А.М. Ефимов 1980 сыллаахха Харьковтаабы юридическай институту бүтэрбитэ. Ол кэннэ Уус-Ньиэрэҕэ, Уус-Майаҕа, Удачнайга прокурорунан үлэлэбитэ, билигин Дьокуускай куораккa прокурор, юстиция старшай советника, РФ үгүлүөх юриһа. Россия Генеральнай прокуратуратын 285 сылыгар аналлаах өйдөбүнньүк кинигэтигэр кини үлэтэ, олоҕо очерк быһыытынан Саха сиригэр соҕотоҕун кыллэриллибитэ.

В.В. Попов Емельян Ярославскай аатынан Саха сиринээҕи хотуту норуоттар историларын уонна культураларын холбоһуктаах государственнай музейын археологиятыгар уонна этнографиятыгар салаатын сэбиэдиссэйэ, исторический наука кандидата А.Н. Николаева (Беляева) 1980 сыллаахха СГУ физико-математический факультетын бүтэрэн, төрөөбүт-үөскүөбүт Хатылыгыар математика учуутальынан, завуһунан үлэлэн кэлбэ, СР норуотун үөрэҕириитин туйгуна, үрдүк категориялаах учуутал.

Ю.С. Андреев 1975 сыллаахха барыбытыттан бастакынан үрдүк үөрэх дипломун ылбыта, тренер идэтин баһылаабыта. СГУ-ҕа, Үрдүкү спортивнай маастарыстыба оскуолатыгар үлэлэн баран, билигин төрөөбүт Ньурбатыгар улуустаабы спорткомитет председателинэн үлэлиир. Саха республикатын үгүлүөх тренерэ, көҥүл туттуута республика 13 төгүллүөх, хапсаҕайга 3 төгүллүөх абсолютнай чемпиона, Россия боруонса призера, Бүтүн Союзтаабы студенческай оонньуулар чемпионыара. В.Д. Попов–РФ үгүлүөх тренерэ, норуоттар икки ардыларынааҕы кылаастаах судьуйа. Төрөөбүт Соловьев нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина. П.В. Портнягин Верхоянскайга үһүнүк туттуу тренеринэн үлэлиир. Бэйэтэ көҥүлүн түннүт туттуу заллаах, улуус, республика, Союз, Аан дойду туттуутун көмүскүр дьоһуннаах музейдаах. СР үгүлүөх тренерэ, Верхоянскай куоратын, улуунун бочуоттаах гражданина. С.Н. Васильев учуонай зоотехник идэтин баһылаан күн бүгүнүгэр дылы төрөөбүт Уус-Алданыгар үлэлиир, СР тыа хаһаайыстыбатын туйгуна.

Биирдэ үөрэммит кэрэ ангардарбыт үгүстэрэ үөскүөбит Чурапчылара сайда турарын туһугар бэйэлэрин көмүс колоһуннэрин тоҥ, сэмэй кылаатларын киллэристилэр. Ол курдук, А.П. Кузьмина билигин республикаҕа эрэ буолбакка Россияҕа, Аан дойдута киэҥник биллэр "Чурапчы" тыа хаһаайыстыбатын производственнай кооперативын сүрүннүүр специалиһынан, улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын профсоюһун председателинэн үлэлиир. Т.М. Назарова улуустаабы эрдэҥ тэриллэтиигэр, Е.П. Березкина дорообуйа харыстабылыгар, талах курдаах Таатта улууһун талыыманы кэбиитэ Е.Д. Ефремова улуустаабы сибэкэ тэриллэтиигэр үгүс суобастаахтык, үрдүк таһаарыылаахтык үлэлэҥ кэлиилэр уонна үлэлиэхтэрэ даҕаны.

Кылаастыыгыттан 8 уол ССРС спордун маастарын, 13 уол маастарга кандидат аатын сүгэллэр. Саамай бастакы уонна үрдүк ситиһиини Павел Васильев ылбыта. Кини 1970 сыллаахха Улуу Ленин төрөөбүтэ 100 сылын кэрэ Волгоград куораккa 48 киилэ ыйаанньаахтарга Советскай Союз чемпионун үрдүк аатын ылбыта. Ол кэннэ Советскай Армияҕа ыытык иэйиэн толоро сылдьан, Туапсе куораттан күрэхтэһиттэн кэлэн иҥэн Москва–Чита рейсигэр самолет саахчаллыгыгар хомолтолоохтук өлбүтэ.

М.С. Морфунов 1971 сыллаахха Красноярскай куораккa ыччаттарга Союз үрүҥ көмүс призера, 1972 сыллаахха Кубаҕа ыытыллыбыт "Олимпийскай эрэллэр" норуоттар икки ардыларынааҕы турнирга 2-с миэстэлээх, республика иҥэн тоҥуллаах призера. П.М. Березкин ыччаттарга Советскай Союзкка 2 төгүл төрдүс миэстэлээх, Бүтүн Союзтаабы турнирдар, ыччаттарга Москва куорат чемпионнара. Н.Н. Коркин республика үс төгүллүөх чемпиона, Бүтүн Союзтаабы турнирдар, Дальнай Восток уонна Илин Сибир кыайыылаахтара. Н.Н. Иванов республика сүүрдү таптаччыларыгар "Восьмой" диэн аатынан биллэр, кылаастан бастакынан ССРС спордун маастара буолбута. "Урожай" ДСО аан Советтэн, республика чемпионнара, ССРС сэбиэдиссэйин күүстэрин үрүҥ көмүс призера. Аан дойду икки төгүллүөх чемпиона, Мехико Олимпиадатыгар 5-с миэстэлэх.

Кыһыт үүнээннэн, куорсун аныыынан олох киэҥ аартыгар республика араас мунуктарыгар дайан, улаханнамсыы, айа-тута көмпүт, оҥоҥ сааспыт умнуллубат биир кэрэ кэмэ аастыт тапталлаах оскуолабыт иннинэ-тылын дьаҥна чочфии-сайда, элбэх кэлэр кэлгэнэ ыччакка көмүс уйа буола турарыгар баҕарабытын тиэрдэбит. Кини барыы үлэйиттэрэ, иитиллэччилэрэ саха олук тиит маһыныы чэпчэн-чиргэл дорообуйалаах, балыскаанык сайдар, иннин диэки киэҥник хардыылаан олоҥу кыттар тэҥник хаамсалларыгар баҕарабыт.

М.Г. СИБИРЯКОВ.

Хоту көһөрүллүү 65 сылыгар

Дойду туһаайахтарга кыһамныыта

1942 сыл саҥатыттан Советскай Правительство туһаайах оҕолору көрүүгэ-харайыыга ыһуобай болдьоҥнотун уурбута. Правительство анал ууруахтара тахсыбыттара. Правительсттоттан оройуон сэбиэтигэр диэри туһаайах оҕолору кытта үлэҕэ анал комиссиялар тэриллибиттэрэ. Оҕолору тутар (детприемниктар), оҕо дьиэлэрэ (детдомнар) диэннэр көрөрө-истэрэ суох хаалбыт туһаайах оҕолоро аналын аҕыллыбыттара. Бастаан 15-гэр диэри саастаахтары детприемникка мунньаллара, онтон детдомнарга тарҕаталлара. Маны таһынан рабочай, колкуостаах уонна сулуустаах ыалларга туһаайах оҕолору олордуу, көрүү-иитии тэриллибитэ. Маннык тэриммит ыалга, дьиэнэ биирдии оҕо аайы ыйга 50 солкуобайдаах толобүр олохтоммута. Оҕолор 15 саастарыттан детдомнартан таһаарыллан ыытыллаллара. Үлэҕэ, үөрэхкэ барар оҕолорго 200 солкуобай суумалаах саҥа таҥас биэриллэрэ. Биэрбит курдук, сэрии кэнниэ интернаттар диэн үһүк хотугу оройуоннарга эрэ бааллара. 1942 сыллан интернаттар биһиги республикабыт бары оройуоннарыгар баар буолбуттара. Өссө биир көмөлөспүт дьаһалынан сэрии сылларыгар оскуолаларга үөрөнэр бары оҕолорго күнүскү иитии аҥылык тэриллиитэ буолар. Кыаммат ыалдар оҕолоро иитии аҥылыктарын (нуорма хааһы) дьиэлэриэгэр ылыллан, убатан бүтүн ыал үксэммитэ буолара.

Сотору-сотору детдомнары тупсарыыга аналлаах правительство ууруахтара тахса тураллара. Ол курдук, Совнарком 1943 с. ыам ыйын 9 күнүгэр "Оҕо дьиэлэрин (детдомнарын) усулуобуйаларын тупсарыы туһунан", 1943 с. балаҕан ыйын 1 күнүгэр "Оҕо дьиэлэрин (детдомнарын) үлэлэрин тупсарыы туһунан" ууруахтара тахсыбыта.

Үөрэх куораттаабы уонна оройуоннаабы салааларыгар, туһаайахтары иитэр-үөрэтэр тэриллэлэргэ уонна 15 саастарын туолан үлэҕэ барбыттары кытта дьарыктанар анал инспекторлары тутарга дьаһал тахсыбыта. Үөрэх оройуоннаабы салаатыгар 1, оттон куораттарга 1–3 диэри инспектор штата көрүллүбүтэ.

Иитии таһынан детприемниктары, детдомнары аһынан-таҥаһынан хааччыйар, олорор усулуобуйаларын, дорообуйаларын тутхарар туһунан Совнарком дьаһаллара тахса тураллара. Оҕолору бастаан тутар дьиэлэргэ (детприемниктарга) уонна детдомнарга оҕолор калаҥаларын кытта уолаттары баттахтарын килэччи кырыйан, дэлби баанньыктаан, кыралары үлаһиттэр бэйэлэрэ суулан баран, баһыттан атаҕар диэри саҥа таҥас кэтэрдэн, аһатан-сиэтэн ыраас таҥастаах анал оронноҕо утуталлара. Дьиэҕэ даҕаны, детдомнарга олорбут көһөрүллүү туһаайахтара "олох ырай оҕоҕо кэлбит курдук санаммыттыт" диэхтэрэ дуо.

Көһөрүллүүттэн төннүбүт төгүрүк туһаайах оҕолорго аҥаан чурапчыларга детдом аҥыллыытын туһунан дьаһал кэлиитэ кинэг дьүллэҥнии тардыбыт буолуохтаах. Ханна аһар, кими үлэлэтэр биир сүрүн боппуруос эта. Оҕолор кэлиэхтэрин иннинэ анаммыт дьон дьиэни-уоту болҕомнуохтэрин, аһы-таҥаһы булуохтарын наада. Онон барыта оҕолор кэлиилэригэр бэлэм буолуохтааҕа ирдэниллэрэ.

Чурапчы улууһугар саамай сиэдэрэй аҥыллаах сирбитинэн Мыҥдаҕайы буолар. Күн үөгүгар күлүмүрдүү оонньуур ньуурдаах, наҕылыччы сүүрдэ сытар Амма өрүс барахсан. Араас сибэккилэринэн киэргэммит өлгөм оттоох кинэг хочолоро, намтылы-намтыы үрдүөн барар хойуу маастарынан үмүрүччү үүммүт дьиэти кэрэ хайалара. Кини кордөр көрүөн, одуулаатар одуулуон курдук маанылаах айылҕа диэн, дьэ, манна буоллаҕа дии. Ол да иһин хотугу көһөрүллүүгэ тиийэн тереппуттэриттэн малыыт, хоргуйан, ачыыктаан сыыҥырыыр тыыннара эрэ ордубут төгүрүк туһаайах оҕолор эрэйдэхтэрэ кини онороҕо аналлаах детдому манна астахтара. Бука, оройуон салалтатын ортотутар көһөрүллүү туһаайахтарыгар ханна детдому аһар туһунан үгүс кэпсэтиини эрэйдээ.

Буолумуна даҕаны, Кэбээйи, Эдьигээн, Булун оройуоннарыгар 5318 киһи күүс өттүнэн фроннга аҥаан балык булдутар ыытыллыбыттыттан 2000 кэриҥэ чурапчылар көмүс ыҥыохтара ол дойдуларга хаалбыттара. Ити баара-суоҕа икки эрэ сыл иһигэр. Бу чахчы иэдэн буолбат дуо? Бу дьон биирдии эмэ ордубут оҕолоро барахсаттар дьүдьэйэн-дьальайан, эстэн-быстан кэлэхтэхтэхтэрэ. Манна туораан биир түгэн ахтан аанньым дуу. Хоргуйан өлөөрү сытар иҥэ-аҕа, убай-эдьиий барыы өлөр буоллубут диэн саҥаттан "Сурт кэриэтээх, өтөх төгүрүөтээх" диэн олус муударай өс хоһооно этэриниэ удьуору салҕаабыт туһунан үгүс көһөрүллүү кыттыылаахтара ахтыыларыгар суруйбуттар. Ол оҕолорбут да эрэйдээхтэр үгүстэрэ атахтарыгар уйуттубат туруктаах дөйдуларын булбуттара. Онон кинилэргэ сыыгас сыһыан, элбэх да буолбатар бастыбат аҥылык, үгүтэй көрүү-истии, бастыҥ аҥылаҕа сүүгэхтэриигэр туруорар кыахтаҕа. Мыҥдаҕайы детдома 1944 сыллаахха бэс ыйын 25 күнүгэр көһөрүллүү туһаайахтарыгар аналын аҥыллыбыта. Мырылаҕа детдом эмиэ үлэлэбитэ. Манна даҕаны көһөрүллүүттан калбыттар хото киирбиттэрэ.

Мырылатаабы детдом 1947 с. Мыҥдаҕайыта көһөн калбита. Оҕо ахсаана сылдьата элбэх иҥэрэ. Василий Михайлович Кладкин ахтарынан биир кэмнэ мунутаан элбэх 105 оҕо олорбут. 1949 с. Булуу детдомуттан 30-са оҕону көһөрөн аҕалбыттар. Мин Мыҥдаҕайы детдомутар олорбут 116 эрэ оҕо аатын буллум, ону даҕаны үксүн Илларион Илларионович Яковлев иитиэхтэхтэбит этэ, онно бэрт аҕыйах эппит. Илларион Илларионович Мыҥдаҕайы детдомутар 140-са көһөрүллүү туһаайаҕа иитиллибитэн бэйэтин ахтыытыгар суруйар. Калин детдому Дириҥнэ көһөрөн, онно баар детдому кытта холбоотуттара. Мыҥдаҕайыта үлэлэхтэбит кэмнэрбиттэн эн-мин дэстэн табаарыстыыт, чугастык уонна истиҥник саҥалар үгүнэннэхтэх доҕорум Илларион Илларионович инсулаатаҕын сыл, аны кыайан сурукпутаабат буолбутун эмиэ. Мыҥдаҕайы детдомун туһунан хомуйуутун салҕаабытын уонна онтун салыыр кыаҕа суоҕун кэпсэтиннэ. Миититтэн салыы үлэхэн, хомуйан, чэмчэтин тутуу эмэ бэчэккэ таһаартарарбар көрдоспутэ. Табаарыһым көрдөһүүтүн ылынан икки сылы быһа үлэлэстим да саҥаам сиэр тыыа матырыйаал кыайан хомуйбатым. Хата, хомуллубут матырыйааллартан музейбытыгар "Мыҥдаҕайы детдома" диэн анал стендэ уонна эмиэ иитиинэ ааттаах паапка оҥорторуллубут. Илларион Илларионович бэйэтэ детдомун туһунан олус истиҥник, үөрэн-көтөн, ыгыҥыллан турар кэпсиирэ:

– Биһиги, төгүрүк туһаайахтар эрэйдээхтэр детдом барахсан баар буолан кэбин-хара, ыал буолан оҥоруу тэрэтэн дьон таҥэ олорон кэлэбит, – диирэ.

Табаарыһым кэриэйиэ толорон, Мыҥдаҕайы детдомун туһунан аналы кинигэ обогор кинигэ биир эмэ раздела панан таһаарыллыахтыгар кэбин диэн баҕа санаалаахпын. Түгэннэрэ туһанан бу детдомна олорбут оҕолор, манна үлэлэбит учууталлар, салгыы ахтыыларгытын музейга киллэрэргитигэр көрдөһөбүн.

Көһөрүллүү музейын тэрийбит
Дмитрий ЧЕЧЕБУТОВ.

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

Таптыыр кэргэммин, күн-күбэй ийэбитин, эйэҕэс эбээбитин **Наталья Павловна ГАБЫШЕВАНЫ** үйэ анардаах үбүлүйүгүнэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт Эйиэхэ күн сиригэр баар барыы кэрэни, чэгиэн-чэбдик дорообуйаны, кырдьаары-ыалдьаары биллиммэт үйүн дьоллоох олоҕу, үлэҕэр ситиһиилэри. Баҕа санаан барыта туолуохтун, дьол-эйэ энэрдэстин, үйэн үһаатын, уруйдуу уксэтин.

Эҕэрдэни кытта кэргэнин, оҕолорун, күтүөтүн, сиэннэрин.

x x x

Күн күбэй ийэбитин, эйэҕэс эбээбитин **ХАРИТОНОВА Варвараны** тереебут күнүгүнэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!

Алгыыстыт утуутэ, санаабыт сарыыта эйиэхэ тиийиэхтин, үйгу-быйан олохтон, үйүн үйэлэн.

Оҕолорун, кийиитэрин, сиэннэрин.

x x x

Таптыыр кэргэммин, амарах аҕабытын, эҕэбитин, "Хатыннаах" баҕаанай хаһаайыстыба салайаччытын, Улахан Күөл муниципальнай тэриллии баҕаанынан **МАКАРОВ Николай Семеновичы** олоҕун орто омуҕаныттан, 50 сааскын томторуу туолбуккунан итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт хабаҕаан тымныыга ыытыллыбат, хаҥсаат тыалга хаарыйтарбат кытаанах дорообуйаны, үлэҕэр-хамнаскар саҥаттан саҥа ситиһиини. Сонуттан сонун арыйыы сүрэҕин көтөбөн, санаабын кынаттаан, үрдүктэн үрдүккэ көтүтэ турдуннар.

Биһиги туспутугар ахсаабат кыдамныыр, уҕараабат балҕомтоор, күүс-көмө, суҕэ-ама, өйөбүл-тирэх буоларыгар ийин барҕа махтанабытын тиэрдэбит.

Аймах дьонун ыытыктабылын ылан,
Билэр дьонун биһирэбилин истэн,
Ыччатын сылаас таптальынан,
Сизиник миннигэс мичээрин иҥэрэн,
Санаан сандаардын, үйэн үһаатын!

Кэргэнин, уоланнарын, кыһын, күтүөтүн, сиэнин Ирочка.

x x x

Истинник саныыр дьүөгэбитин, өр сыллаах энкилэ суох үтүө суобастаахтык үлэлээн-хамсаан кэлбит коллегабытын **Мария Саввична СЛЕПЦОВАНЫ** оловун бэлиэ күнүнэн, дьаһын-мааны үбүлүйүгүнэн итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!

Өр сыллар устата энкилэ суох телеграфистка курдук сыраллаах эйгэҕэ бэриниилээхтик үлэлээн-хамсаан кэлбиккэр махтанабыт.

Баҕарабыт күнду киһибитигэр чэгиэн-чэбдик дорообуйаны, үйүн дьоллоох олоҕу. Күн ыраах сарданалара эйиигин өрүү арыллыы, кэмсыгүү сылдьыа диэн баҕа санаабытын аныыбыт.

Эҕэрдэни кытта "Сахателеком" ААО илин энэрдээҥи филиалын коллектива.

БИЛЛЭРИИЛЭР

5,5 х 6 гараж кэндэйе атыылаар, сыаната 20 тыс. солк. Компьютер комплект атыылыыбыт, сыаната 20 тыс. солк. **Билсэр тел.: 41-970.**

x x x

Куплю мини-трактор. **Конт. тел.: 25-533** (спросить Перняковых).

x x x

Чураччы сэлиэнньэтигэр, киинигэ уһаайбалаах 6 х 9 дьиэни суҥаллык атыылыыбыт. Баанньыктаах, хоспохтордоох, сибиинньэ, куурусса кыстыыр хотонноох, улахан булуустаах. **Билсэр тел.: 42-799.**

x x x

Лыткин Станислав Константинович аатыгар бэриллибит водительскай дастабырыанньа суттэ. Ким булбут манньаҕа **41-826 телефонна** биллэрэргитигэр.

x x x

Моттуев Иннокентий Иннокентьевич аатыгар бэриллибит паспорт, ИНН, пенсионнай сибидиэтэлистибэ суттэ. Ким булбут манньаҕа тиннэрэргутугэр көрдөөбүт. **Тел.: 89142910652.**

x x x

Улуус киинигэр уһаайбалаах чаанынай дьиэ атыылаһабын. **Билсэр тел.: 43-104 (тиксэрээччи), сот. 89142662905, 89142872788.**

Генеральная лицензия Банка России на осуществление банковских операций № 1481 от 03.10.02.

основан в 1841 году

Чурапчинское отделение Сбербанка России

Предлагает оформить банковские карты международных платежных систем Visa International и MasterCard International.

Карты — удобный способ не только перевода денежных средств, но и их транспортировки и хранения. Обладая очень высокой степенью защиты, они являются персональными, кроме того, защищены персональным паролем на списание средств.

Уважаемые жители Чурапчинского улуса!

Чурапчинское отделение № 5048 Сбербанка России приглашает Вас в свои учреждения воспользоваться самой современной и высокотехнологичной услугой - картами международных платежных систем, универсальным средством расчетов, хранения и перевода денежных средств. Вам окажут услуги по открытию счета и оформлению банковской карты ОПЕРО Чурапчинского отделения Сбербанка России по адресу: с. Чурапча, ул. Ленина, 34.

С уважением, Ваш БАНК — Чурапчинское отделение № 5048 Сбербанк России!

Вниманию абонентов ОАО "Сахателеком"!

Компания "Сахателеком" сообщает, что во исполнение постановления Правительства РФ от 25 июля 2007 г. №477 "О внесении изменений в правила оказания услуг местной, внутризоновой, международной телефонной связи", с 1 сентября 2007 г. для абонентов ОАО "Сахателеком" в населенных пунктах, где отсутствует техническая возможность повременного учета местных телефонных соединений установлены следующие тарифы на указанные услуги местной телефонной связи.

№ п/п	Виды услуг связи	Размер оплаты в рублях	
		население	организации
1	Предоставление доступа к местной телефонной сети с основного абонентского устройства в телефонизированное помещение (заключение нового договора)	178,50	178,50
2	Переоформление договора, за 1 номер	178,50	178,50
3	Детализация счета, за 1 месяц (отчетный период):		
3.1	В бумажном виде	59,50	59,50
3.2	На диске абонента	59,50	59,50
3.3	По e-mail	59,50	59,50
4	Местные телефонные соединения, предоставляемые с пунктов коллективного пользования, отделений электросвязи на расстоянии до 100 км., за минуту:	2,80	

По заявлению абонента за услуги, указанные в пунктах 1-3 таблицы, которые были предоставлены в период с 9 по 31 августа 2007 г. будет произведен перерасчет.

Примечания:

1. К категории "Население" относятся граждане, использующие услуги связи для личных, семейных, домашних нужд.

К категории "Организации" относятся юридические лица, граждане-предприниматели, нотариусы, адвокатские кабинеты, адвокатские бюро, кандидаты на выборные государственные и муниципальные должности.

2. В тарифы на услуги связи, оказываемые категории "Население" включен НДС. За услуги, оказываемые категории "Организации" НДС взимается сверх установленных тарифов.

Администрация "Сахателеком".

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Филиал Малой медакадемии при Сыланской школе объявляет набор на 2007 – 2008 уг. в 10-й медико-биологический класс.

Экзамены по математике, русскому языку, биологии – 28 августа и 4 сентября 2007 года, в 10 часов. При себе иметь табель успеваемости, характеристику.

Справки по тел: 23-333 (школа), 23-249 (директор), 23-388 (завуч).

x x x

Студия детской эстрадной песни "Алиса" при Сыланской СОШ объявляет набор на 2007 – 2008 уг.

Прослушивание – 28 августа и 4 сентября 2007 года, в 14 часов, в Центре эстрадного вокала. Прослушиваются 2 песни: на якутском и русском языках (желательно с фонограммой). А также проводится собеседование. При себе иметь характеристику и табель успеваемости.

Справки по тел: 23-333 (школа), 23-211.

УБААСТАБЫЛЛААХ УЛУУСПУТ ОЛОХТООХТОРО!

Улууспут олоҕунуун тэҥнэ хардыылыыр, ханнык дарааны тутаннаа эйгиннинии биирдэ буолар "Саҥа олох" хаһыат суругуну саллыыр.

Сурутуу почта бары отделениелэригэр ыытыллар.

Индекспит: 54907

"АВТОЗАПЧАСТИ"

реализует:

1. Трубы всех видов и размеров.
2. Угольники, швеллера, листовое железо.
3. Металл, электроды, батареи, гвозди.
4. Металлочерепица, профлист, шифер.
5. Стекло, стеклопакет, рубероид, краски, лаки.
6. Болгарки, дрели, станки, бензопилы и инструменты (Россия).
7. Войлок, линолеум, фанера, плита печная.
8. Электролампы, провод, кабель.
9. Двигатели МТЗ, КаМаз, УАЗ, Волга.
10. Омкшина, шланги, ремни, аккумуляторы.
11. Аккумуляторы, масла, электролит.
12. Комбикорм, зерно.
13. Лодки резиновые, велосипеды.
14. Ямокопатели (БУК).
15. Котлы КВ, ДВП, краны, отводы.

Наш адрес: П.Нижний Бестях, ул. Ленина, 23.
Конт.тел.: (243) 47-256, 47-050, 47-051.

Бүлүү улууһун Таанаҕар нэһилиэгин олохтоохо **ШАМАЕВ Алексей Гаврильевич** үйүн ыарахан ыарыыттан өлөн туораабытынан уолугар Шамаев Аян Алексеевичка, кийиитигэр Александра Семеновнаҕа, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Винокуровтар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директоры солбуйаччы, эпириэтиир секретарь, сурук отдела – Г.И. ПОЛУСКИНА.
Тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэх, дорообуйа хорыстабылын, мччат отдела – А.М. АДАМОВА.
Политика, бырааб, культура, спорт отдела – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Верстальщик – И.И. ЛАЗАРЕВ.
Бэчээттээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чураччы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массовай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуулуу хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

АДАРЫСПЫТ: 678670, Чураччы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265.
E-mail: Osnaoloh@churap.sakha.ru

САҺА ОЛОХ

Автор суруйар этиллэр саҥа редакция позициятыгар наадыйар сөп түбэһэр буолбатах. Суруккаа ыйыллар чаастыар кырдьыктаахтарыгар эпириэтиэн сатар туһугар бэйэтэ сурах.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетной бэчээт. Сакаалын № 108-109 Тираж 1760. 22.08.2007 с. бэчээккэ бэриллибит.
Хаһыат надиэлээҕэ уста: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.